

Нелегалният внос на пестициди: Игра на “сляпа баба” или демонстрация на политически инат?

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 27.02.2017 Брой: 2/2017

На пестицидния пазар у нас крадешком, без много шум продължава да се промъква грозната, уродлива сянка на нелегалния внос на пестициди. В крайна сметка мултинационалните компании предлагат възможности на българските земеделски производители, иновативни пестициди, технологии, консултантска помощ за добри растителнозащитни практики. Какво предлага черната борса? Чиста проба отрова, гарнирана с нищо неоправдан риск. Риск да съсипе труда си, да пропилееш шанса си да спечелиш. А това е паракселанс нелоялна конкуренция. Черната борса краде от мултинационалните компании, от търговците-дистрибутори на ПРЗ, от земеделските производители, от цялото българско общество. А растителнозащитната администрация, в състава на БАБХ, се топи пред очите ни.

От време навреме токсичната тема за нелегалния внос на пестициди се появява в общественото пространство, всякаш да опресни съзнанието на емоционално неподготвения български консуматор на храни за опасните последствия от употребата на химия с неизвестен произход в производството на земеделска продукция – зърно, плодове, зеленчуци, както и финансовите загуби на нацията от този непочтен, вреден и сенчест “бизнес”.

Наскоро за всичко това ни припомни в ефира на БНР Петър Николов, председател на българската асоциация за растителна защита/БАРЗ/. Според неговите наблюдения и неназованите му източници на информация, нелегалният внос на пестициди се осъществява главно през турската граница. Финансовото изражение на това упражнение се изчислява на не по-малко от 30 млн.евро (20% от търговския оборот на ПРЗ в България). Усилията на митническите власти, фитосанитарният контрол, ДАНС и МВР да възпрат тази напаст, удрят на камък.

Нелегалната стока се промъква през границата на малки пратки с микробуси, леки возила, дори и от пешком преминаващи, които крият пликчета и флакони в двойни дъна на сакове и раници, тайни джобове... Разноликите и разнокалибрени доставки се складират в тайни депа недалеч от границата, откъдето ги поемат търговците на черно.

Целият този очевидно добре организиран спектакъл се изпълнява “по ноти”под носа на многобройни контролни служби. А защо отговорните институции си затварят очите?

Защото са с вързани ръце, е обяснението на шефа на БАРЗ. Нелегалният внос на пестициди не е криминализирано деяние и не се предвиждат санкции (освен конфискация на заловената пратка). Черните “бизнесмени” не без основание живеят с усещането, че са станали достатъчно силни, за да се превърнат в постоянно силни. Нерегламентирани пестицидни продукти, забранени за употреба у нас по силата на Европейските правила за регистрация, търговия и употреба, влизат в земеделското производство, а от там и в хранителната верига. Застрашават реално здравето на потребителя и чистотата на природната среда. От анализа на тези факти могат да се направят много изводи, но уви, нито един от тях не е положителен.

Наистина трудно е за вярване, че националната ни охранителна система няма сили, капацитет и компетенции да препъне този черен внос. Свидетели сме, че и БАРЗ, и АРИБ/Асоциация Растителнозащитна Индустрия България, чиито членове са дъщерните фирми на мултинационалните компании от агрохимическата индустрия/ са иницирали многобройни опити да заинтересоват и да спечелят за каузата различни ведомства с отношение към проблема за нелегалния внос на пестициди. Свидетели сме на вричания от страна на представители на тези ведомства, че са на едно мнение в желанието си да се задействат, с уверения, че имат инструментариум за трайни решения... За съжаление досега всичко е оставало там, където са се водили тези разговори. И с невъоръжено око се вижда, че няма управленска воля да се пресече по категоричен начин пътя на нелегалния внос на ПРЗ.

Част от проблема за нелегалния внос на пестициди е контролът при употребата на ПРЗ в производството, осъществяван от инспекторите в сектор РЗ на областните поделения на БАБХ. Какви са

правилата? Всеки земеделски производител е длъжен да води Дневник за проведените химически обработки, където вписва характеристиките на съответните химически интервенции срещу вредителите за всяка своя култура – препарат, доза, карантинен срок, срок на пръскане и т.н. Дневникът се подписва от агроном и се заверява от инспектор от сектор РЗ на БАБХ. Тази контролна технология съвсем не е единствена, законодателството предвижда съответно целеви планови и извънредни проверки на целия технологичен цикъл на растителнозащитните практики в съответните ферми, стопанства, кооперации – която включва документно проследяване на покупката на ПРЗ, условията за съхранение на препаратите, подготовката на работните разтвори, състоянието на РЗ техника, унищожаване на празните опаковки, лично защитно облекло, хигиена на работния процес и т.н.

Не са неоснователни и съмненията, че контролните органи са в състояние да наблюдават “под лупа” случващото се по отношение на качеството на растителната защита във всеки производствен участък. И причината за тази невъзможност е много сериозна. След като Националната служба за растителна защита бе позиционирана в състава на мега агенцията БАБХ, тя бе организационно, професионално и морално демобилизирана и на практика разформирована. Съставът на дотогавашната НСРЗ от 520 специалисти бе орязан наполовина! Във всяка областна структура на БАБХ сега има само по 2-3 инспектори, специалисти по растителна защита. Няма да е пресилено, ако се каже, че това са истински роби на капиталистическия труд. Те са разкъсани на кръст – задължени са да изпълняват безброй задачи – контрол на търговията и употребата на ПРЗ, проследяване развитието на вредителите, съставяне на бюлетин за прогноза на появата им и сигнализация за борба, проверки, свързани с Разплащателната агенция... Представете ли си под какво мощно напрежение работят неколцината служители в сектор РЗ на областните БАБХ, най-вече в районите с интензивно земеделско производство и мащабна търговия с ПРЗ?

Нищо чудно тогава, че тези специалисти просто нямат физически и времеви ресурс да изпълняват по всички правила своите ангажименти и на дневен ред идва негово превъзходителство формализмът. Освен всичко друго тези специалисти са плачевно зле платени, нямат никаква перспектива за професионално развитие – програмите за обучение и усъвършенстване на компетенциите просто не съществуват вече. Тенденцията към намаляване броя на инспекторите по РЗ в областните структури на БАБХ е с устойчиви параметри.

Ръководството на агенцията чертае нови разделителни линии между себе си и хората, които работят в сектор РЗ. Дискриминацията на растителнозащитната администрация в системата на БАБХ продължава успешно. Нищо чудно един ден да осъмнем и без нея!

... И всичко това продължава да се случва пред безучастния поглед на Държавата!

Пълната публикация четете в бр.2/2017 на списание “Растителна защита”.